

СИСТЕМА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ ПАЛИВНО-ЕНЕРГЕТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ

Кузнєцова К.О., к.е.н., ст. викл. каф. менеджменту,

Ченуша О.С., здобувач каф. менеджменту,

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»,
kuznietsova.k@gmail.com, chenusha_as@yahoo.com

В рамках системного підходу, підприємство розглядається як складна відкрита динамічна система, що здійснює постійний взаємозв'язок із зовнішнім середовищем. Безпека будь-якого суб'єкта господарської діяльності формується як складова частина (підсистема), яка в той же час може розглядатися самостійно (система). Різні фактори зовнішнього середовища здійснюють вплив на функціонування системи підприємства (сприятливий чи несприятливий). Підприємство у своїй діяльності, поряд із своїми головними цілями щодо задоволення потреб споживачів та отримання прибутку, прямує до збереження своєї цілісності та продовженню розвитку. Системи, які не є адаптивними та гнучкими щодо загроз зовнішнього та внутрішнього середовища, як правило зникають.

Нейтралізація загроз економічній безпеці підприємств паливно-енергетичного комплексу (ПЕК) мають спрямовувати свої зусилля на створення та підтримку власної системи безпеки. При цьому варто зазначити, що поняття «економічна безпека підприємства», що в загальному вигляді визначається як стан підприємства, за якого всі складові його діяльності характеризуються задовільним рівнем захищеності від негативних зовнішніх впливів [1]. В той час як «система економічної безпеки підприємства» має інституційну природу тлумачення та являє собою сукупність спеціальних організованих служб, органів, які за допомогою певних методів, заходів забезпечують захист економічної безпеки підприємства [2].

Наявність різноманітних наукових підходів до дослідження поняття економічної безпеки підприємства свідчить про її складність та багатовекторність. До головних завдань забезпечення економічної безпеки підприємства варто віднести: створення системи економічної безпеки, розроблення методів запобігання загроз та напрямів мінімізації впливу негативних факторів [3].

Система економічної безпеки підприємства не може бути є однаковою для всіх суб'єктів господарювання, тому що вона залежить від індивідуальних характеристик (розміру, виду діяльності, ресурсного потенціалу, ризикованості тощо). На підприємствах ПЕК доцільно впроваджувати компетентнісний підхід для управління економічною безпекою.

При цьому, для формування ефективної та адекватної сучасним тенденціям розвитку системи економічної безпеки, виокремимо характерні особливості та специфіку діяльності підприємств ПЕК:

- діяльність підприємств ПЕК складають основу енергетичної безпеки країни та стратегічно важливою ланкою економіки і промисловості;
- виробництво тепла та електроенергії залежить від постачальників первісних енергоресурсів (вугілля, природного газу тощо);
- структура діяльності підприємств ПЕК є вертикально-інтегрованою, характеризується значною кількістю посередницьких компаній та централізованим управлінням енергетичною системою;
- специфіка виробничого процесу спричинює особливі умови роботи підприємств та шкідливість виробництва, що відображається екологічною відповідальністю за забруднення навколишнього природного середовища;
- високий ступінь зношеності устаткування підприємств ПЕК, часткова завантаженість виробничих потужностей та сезонність роботи підприємств;
- несприятливі механізми ціноутворення в енергетичній галузі, їх залежність від багатьох зовнішніх факторів та державного регулювання;
- висока соціальна відповідальність перед споживачами (населенням, промисловими підприємствами) як постачальника тепло та електроенергії.

Таким чином, формування адекватної системи економічної безпеки підприємств ПЕК та їх ефективне управління на шляху оптимального зменшення негативного впливу зовнішніх та внутрішніх факторів на основі компетентнісного підходу є одними з ключових завдань на шляху забезпечення сталого розвитку економіки країни.

Література:

1. Стратегии бизнеса: Аналитический справочник. / Под ред. Г.Б. Клейнера. – Москва: КОНСЭКО, 1998. - 80 с.
2. Ярочкин, В.И. Система безопасности фирмы / В.И. Ярочкин. – М.: «ОСЬ-89», 2003. – 352 с.
3. Пашнюк Л.О. Загрози економічній безпеці підприємства та засоби їх нейтралізації / Л.О. Пашнюк // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – К.: Економіка. – №10 (151), 2013. – С. 93-96.